

Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research, Vol. 8, Issue 1, 2024, 97-123

İklim Değişikliği Bağlamında Coğrafi İşaretli Gıdaların Sürdürülebilirliği

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAĞLAMINDA COĞRAFI İŞARETLİ GIDALARIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

The Sustainability of Geographical Indication Foods in the Context of Climate Change

ⁱ Büşra Nur ATAK

ⁱⁱ Turgay BUCAK

ÖZET

İklim değişikliği, dünya genelinde hissedilen ve canlıların yaşamını önemli ölçüde etkileyen bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Tarım, besicilik ve su ürünleri faaliyetleri artan sıcaklıklar, yağış rejimindeki değişimler ve olağan dışı iklimsel olaylar nedeniyle olumsuz etkilenmektedir. Tarım, besicilik ve su ürünleri faaliyetleri kapsamına giren coğrafi işaretli gıdaların yerel ekonomiye kalkınma sağladığı ve gıdanın korunarak sürdürülebilirliğinin gerçekleştirilmesinde rolü olduğu görülmektedir. Bu sisteme dahil olan gıdaların geleneksel yöntemlerle yetiştirilip işlenmesi gerekmektedir ancak iklimdeki değişiklikler bazı durumlarda bunu mümkün kılmamaktadır. Gıda ürünlerinin kalitesi, miktarı ve üretim koşulları da doğrudan yaşanan olumsuzluktan etkilenmekte ve gıdaların sürdürülebilirliğinin sağlanması zorlaşmaktadır. Çalışmanın amacı; iklim değişikliğinin coğrafi işaretli gıdaların sürdürülebilirliği üzerindeki etkilerini analiz etme yönündedir. Çalışmanın araştırma kısmı için örneklem kapsamına giren İzmir Yarımadasında bulunan Çeşme, Seferihisar ve Urla ilçelerindeki tarım, besicilik, su ürünleri faaliyetleri yürüten ve yürütülmesi konusunda gerekli bilgiye sahip kurum/kuruluşlarda yer alan yetkin kişilere, belirlenmiş olan sorular (yarı yapılandırılmış) yöneltilerek yüz yüze görüşme tekniği ile görüşleri alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda coğrafi işaretli gıdaların sürdürülebilirliğinde iklim değişikliğinin önemli bir rol aldığı ve aynı zamanda olumsuz etkilerinin olduğu belirlenmiştir. İlgili politikaların iklim değişikliğine uyum ve azaltım sağlayacak şekilde düzenlenmesi ve iklim değişikliğine karşı dirençli faaliyetlerin sağlanması gerektiği ifade edilebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafi işaret, sürdürülebilirlik, iklim değişikliği, İzmir yarımada.

ABSTRACT

Climate change is considered a significant problem worldwide, affecting the lives of organisms to a considerable extent. Agriculture, livestock farming, and aquaculture activities are adversely affected by rising temperatures, changes in precipitation patterns, and unusual climatic events. Geographical indication foods, which fall under agriculture, livestock farming, and aquaculture activities, are seen to contribute to local economic development and play a role in achieving the sustainability of food by being preserved. These foods must be grown and processed using traditional methods, but climate change sometimes makes this impossible. The quality, quantity, and production conditions of food products are also directly affected by the adverse events experienced, making it difficult to ensure the sustainability of foods. The aim of the study is to analyze the effects of climate change on the sustainability of geographical indication foods. For the research part of the study, the opinions of competent individuals working in institutions/organizations involved in agriculture, livestock farming, and aquaculture activities in the Çeşme, Seferihisar, and Urla districts of the İzmir Peninsula, which are included in the sample scope, were obtained by directing semi-structured questions face-to-face interviews. The obtained data were analyzed using content analysis method. As a result of the research, it was determined that climate change plays a significant role in the sustainability of geographical indication foods and has negative effects at the same time. It can be expressed that relevant policies should be regulated to provide adaptation and mitigation to climate change and resilient activities against climate change.

Keywords: Geographical indication, sustainability, climate change, İzmir peninsula.

Journal of Gastronomy and
Travel Research

GASTROIA

Received 29.01.2024

Accepted 30.03.2024

ⁱ busraatak04@gmail.com

ⁱⁱ turgay.bucak@deu.edu.tr

10.32958/gastoria.1433324

GİRİŞ

Dünya nüfusunun her geçen gün arttığı ve insanlığın gıdaya olan ihtiyacında da aynı oranda artışın görüldüğü ifade edilebilmektedir. Gıdaya olan bu talebin karşılanması konusunda üreticiler büyük çabalar sarf ederek iklim değişikliğinin etkilerine maruz kalmadan üretim gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Gıda üretiminin sürdürülebilirliğinin sağlanması tüm canlılar için büyük önem taşımaktadır. Günümüzde sürdürülebilir gıda sistemlerinin oluşturularak, gıdanın üretiminin çevresel ve ekonomik etkilerden uzak gerçekleştirilmesi neredeyse imkansızdır. İnsanların da bu noktada doğrudan ya da dolaylı olarak etkileri olduğu belirtilebilmektedir (Adanacıoğlu ve Saner, 2018: 224).

Tüm bunların yanı sıra gıdanın sürdürülebilirliğine katkı sağlayan, coğrafi işaret sistemine dahil olan gıdalar vardır. Bu gıdalar belirli prosedürler kapsamında yetiştirilip işlenen ve servis edilen tarım, besicilik ve su ürünlerinden oluşmaktadır. Gerçekleştirilen çalışmada örneklem çerçevesine giren ilçeler kapsamında coğrafi işaret almış gıda türlerinde iklim değişikliğinin etkilerinin ne şekilde görüldüğü, kurum/kuruluşlar tarafından uyum ve azaltım amacıyla neler yapıldığı gibi sorulara cevap aranmıştır. Seferihisar, Çeşme ve Urla ilçelerinde tarım, besicilik, su ürünleri faaliyetleri yürüten ve yürütülmesi konusunda gerekli bilgiye sahip kurum/kuruluşlarda yer alan yetkin kişilere, belirlenmiş olan sorular (yarı yapılandırılmış) yöneltilerek yüz yüze görüşme tekniği ile görüşleri alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, coğrafi işaretli gıdaların sürdürülebilirliğinde iklim değişikliğinin önemli bir rol aldığı belirlenmiştir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Coğrafi İşaret Kavramı

Dinamik bir yapıya sahip olan turizm sektörü her geçen gün gelişim göstermektedir. Bu gelişimin gerçekleşmesi ise turizm sektörünün etkin bir yapıya sahip olmasıyla ilişkili olduğu görülmektedir. Ülkelerin ekonomik anlamda kalkınmasına katkı sağlayan turizm sektörü, toplumun kültürel unsurlarıyla beraber, yerel ve geleneksel değerlerinin sürdürülebilirliğini sağlayarak tanıtım faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Bu tanıtım çalışmaları gerçekleştirilirken ürün ve hizmetlerin geleneksel yöntemler çerçevesinde sunulması, yöreye özgü hammadde kullanımı ve ürün kalitesinin korunması gerekmektedir. Ülkeler gerçekleştirebilecek taklit ve tağşişe karşı yasal olarak önlemler almakta, “coğrafi işaret koruma sistemi” adıyla uluslararası sözleşmeler ve yasalar uygulanmaktadır (Tekelioğlu ve Demirer, 2008: 87; Kan, Gülçubuk ve Küçükçongar, 2012: 94; Şahin ve Meral, 2012: 88; Mercan ve Üzülmöz, 2014: 69- 70). Türk Patent ve Marka Kurumu resmî sitesinde coğrafi işaret kavramını “*tüketiciler için ürünün kaynağını, karakteristik özelliklerini ve ürünün söz konusu karakteristik özellikleri ile coğrafi alan arasındaki bağlantıyı gösteren ve garanti eden kalite işaretidir*” şeklinde tanımlamaktadır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2022).

Coğrafi işaret, temel olarak bir yöresel ürünü ifade etmektedir. Bu sebeple ürünlerin coğrafi işaretlemesi gerçekleştirilirken “*kalitesi, gelenekselliği, yöreden elde edilen hammaddesi ile yerel niteliklere bağlı olarak belli bir üne kavuşmuş ürünlerin korunması*” gerekmektedir (Bucak, 2019: 130; Türk Patent ve Marka Kurumu, 2022). Genellikle yetiştirildiği veya üretiminin gerçekleştirildiği yerin adını da alan yöreye ait ürünlerin, o bölgeye özgü özelliklere sahip olması coğrafi işaret almasını sağlayabilmektedir (Kök, 2022: 3). Bu sebeple coğrafi işaretli ürünlerin tescillenebilmesi için bölgesinin toprağı, suyu ve iklimi gibi çevresel etmenlerden etkilenmesi gerekmektedir.

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

Ege Bölgesi Coğrafi İşaretli Ürünleri

Ege bölgesi, verimli toprak yapısına ve iklime sahip olması sebebiyle birçok ürünün yetişmesine imkân sunmaktadır. Yerli üreticinin desteklenmesi bu kaynakların kullanımı ve kalkınmanın sağlanabilmesi bakımından önem taşımaktadır. Verilere bakıldığında coğrafi işaretli ürün sayısı bakımından zengin bir bölge olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 1. Ege Bölgesindeki Şehirlerin Coğrafi İşaretli Ürün Sayıları (Ocak- 2024)

ŞEHİR ADI	MAHREÇ İŞARETİ	MENŞE ADI	GELENEKSEL ÜRÜN ADI	TOPLAM
İZMİR	23	17	1	41
MANİSA	18	9	-	27
AYDIN	19	8	-	27
DENİZLİ	5	9	1	15
MUĞLA	18	11	-	29
AFYONKARAHİSAR	40	8	-	48
KÜTAHYA	17	4	-	21
UŞAK	7	2	-	9
TOPLAM	147	68	2	217

Kaynak: <https://ci.turkpatent.gov.tr/> adresinden yazar tarafından derlenmiştir. (Erişim: 25.01.2024)

Ege bölgesinde 8 il bulunmaktadır. Mahreç işaretli 147 ürün, menşe adlı 68 ürün, geleneksel ürün adı almış 2 ürün bulunmaktadır. Toplamda 217 coğrafi işaret tescili almış ürün bulunmaktadır.

İzmir'e Ait Coğrafi İşaretli Gıdalar

Coğrafi işaretler yalnızca şehri değil, bölgeyi ve ülkeyi temsil etmektedir. İzmir'de birçok kurum ve kuruluş kolektif şekilde çalışmalar gerçekleştirerek korumaya alınan ve alınabilecek ürünler için çalışmalarda bulunmaktadır ancak bu faaliyetlerin daha da yaygınlaşması gerekmektedir. Tablo 2 ve 3'te İzmir'de coğrafi işaret koruması altına alınmış ve başvuru sürecinde olan ürünlere yer verilmiştir.

Tablo 2. İzmir'e Ait Coğrafi İşaretli ve Başvuru Sürecinde Olan Gıdalar Tablosu

Sıra No	Coğrafi İşaretin Adı	Başvuru Tarihi	Tescil Tarihi	Tescil Türü	Durumu
1.	Anneanne Çorbası	4.12.2023		Menşe Adı	Başvuru
2.	Arsılanlar Biberi	14.07.2021	18.08.2022	Menşe Adı	Tescilli
3.	Bademli Koruk Şerbeti	26.11.2020	08.05.2023	Mahreç İşareti	Tescilli
4.	Bergama Çiğirtması	1.06.2022		Mahreç İşareti	Başvuru
5.	Bergama Köftesi	15.03.2022	08.12.2022	Mahreç İşareti	Tescilli
6.	Bergama Kozak Çam Fıstığı	21.10.2008	10.06.2011	Menşe Adı	Tescilli
7.	Bergama Tulum Peyniri	15.01.2020		Menşe Adı	Başvuru
8.	Beydağ Simit Dürüm	31.08.2021	04.08.2023	Mahreç İşareti	Tescilli
9.	Bornova Kınalı Bamyası	13.02.2019	27.10.2020	Menşe Adı	Tescilli
10.	Bornova Misket Üzümü	13.02.2019	7.04.2021	Menşe Adı	Tescilli
11.	Bozdağ Kestane Şekeri	16.08.1999	22.11.2000	Mahreç İşareti	Tescilli
12.	Çavuşdağı Kuru Fasulyesi	16.07.2019	2.08.2021	Mahreç İşareti	Tescilli
13.	Çeşme Kavunu	18.05.2016	20.01.2021	Menşe Adı	Tescilli
14.	Çeşme Limonu	23.04.2021		Menşe Adı	Başvuru
15.	Efemçukuru Üzümü	16.06.2023		Menşe Adı	Başvuru

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

16.	Ege İnciri	6.02.2003	12.06.2006	Menşe Adı	Tescilli
17.	Ege Pamuğu	6.02.2003	30.05.2005	Menşe Adı	Tescilli
18.	Ege Sultani Üzümü	6.02.2003	29.11.2004	Menşe Adı	Tescilli
19.	Foça Kaymaklı Yoğurt	12.09.2023		Mahreç İşareti	Başvuru
20.	Gökçealan Osmancık Üzümü	3.03.2020	25.08.2023	Menşe Adı	Tescilli

Tablo 3. İzmir’e Ait Coğrafi İşaretli ve Başvuru Sürecinde Olan Gıdalar Tablosu (Devamı)

21.	Gümüldür Mandalinası (Gümüldür Mandarini)	6.07.2015	18.08.2020	Menşe Adı	Tescilli
22.	Güney Ege Zeytinyağları	29.04.2003	27.04.2006	Menşe Adı	Tescilli
23.	İzmir Boyozu	13.07.2012	8.12.2017	Mahreç İşareti	Tescilli
24.	İzmir Çeşme Damla Sakızı	15.06.2020		Menşe Adı	Başvuru
25.	İzmir Gevreği	21.01.2021	28.09.2021	Mahreç İşareti	Tescilli
26.	İzmir Kumrusu	2.10.2014	7.12.2017	Mahreç İşareti	Tescilli
27.	İzmir Lokması	18.01.2011	21.03.2017	Mahreç İşareti	Tescilli
28.	İzmir Şambalisi	18.01.2011	23.12.2016	Mahreç İşareti	Tescilli
29.	İzmir Tulum Peyniri	15.06.2010	24.01.2022	Mahreç İşareti	Tescilli
30.	Karaburun Kopanisti Peyniri	26.10.2023		Menşe Adı	Başvuru
31.	Kavacık Üzümü	6.04.2018	20.12.2019	Menşe Adı	Tescilli
32.	Kemalpaşa Kirazı	5.02.2020	24.03.2021	Menşe Adı	Tescilli
33.	Kınık Kuru Domatesi	15.06.2021	25.04.2022	Mahreç İşareti	Tescilli
34.	Kuzey Ege Zeytinyağları	16.12.2016	14.11.2018	Mahreç İşareti	Tescilli
35.	Menemen Menemeni	25.01.2023		Mahreç İşareti	Başvuru
36.	Ödemiş Çekiste Zeytinyağı	22.05.2019	26.10.2020	Menşe Adı	Tescilli
37.	Ödemiş Köftesi	11.12.2019	12.04.2021	Mahreç İşareti	Tescilli
38.	Ödemiş Nohut Ekmeği	20.04.2021	04.08.2023	Mahreç İşareti	Tescilli
39.	Ödemiş Patatesi	26.03.2002	8.04.2003	Menşe Adı	Tescilli
40.	Payamlı Bardacık İnciri	11.08.2022		Menşe Adı	Başvuru
41.	Seferihisar Mandalinası	14.08.2013	4.07.2019	Menşe Adı	Tescilli
42.	Seferihisar Topan Karakulçuk Buğdayı	16.02.2022		Menşe Adı	Başvuru
43.	Tire Şiş Köfte	27.03.2020	12.02.2021	Mahreç İşareti	Tescilli
44.	Torbali Kuru Domatesi	14.07.2021	18.08.2022	Mahreç İşareti	Tescilli
45.	Urla Sakız Enginarı	3.08.2017	24.11.2017	Menşe Adı	Tescilli
46.	Yarımada Hurma Zeytini (Hurma Zeytini)	27.12.2023		Menşe Adı	Başvuru

Kaynak: <https://ci.turkpatent.gov.tr/> adresinden yazar tarafından derlenmiştir. (Erişim: 25.01.2024)

Tablo 2 ve 3’te görüldüğü üzere İzmir genelinde 34 adet coğrafi işaret tescilli almış gıda ürünü bulunmaktadır. Bunlara ek olarak 12 adet başvuru sürecinde olan gıda ürünü yer almaktadır.

İzmir Yarımada’ya Ait Coğrafi İşaretli Gıdalar

İzmir’in en batısında yer alan Yarımada “Karaburun, Çeşme, Seferihisar, Urla ve Güzelbahçe” ilçelerinden oluşmaktadır. Yarımada, Akdeniz iklimine sahiptir ve bitki örtüsü de tipik bir Akdeniz bitki örtüsü özelliği taşımaktadır (Karaburun Kaymakamlığı, 2023). Tarım alanları oldukça geniştir ve çeşitli gıdaların üretimine imkân sunmaktadır. Tablo 4’te Yarımada’da tescil almış gıdalar yer almaktadır.

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

Tablo 4. İzmir Yarımada'daki Coğrafi İşaretli Gıdalar Listesi

YARIMADADA BULUNAN İLÇE	COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNÜN ADI	TESCİL TÜRÜ	ÜRÜN GRUBU
ÇEŞME	Çeşme Kavunu	Menşe Adı	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
GÜZELBAHÇE	-	-	-
KARABURUN	-	-	-
URLA	Urla Sakız Enginarı	Menşe Adı	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
SEFERİHİSAR	Seferihisar Mandalinası	Menşe Adı	İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar

Kaynak: <https://ci.turkpatent.gov.tr/> adresinden yazar tarafından derlenmiştir. (Erişim: 25.01.2024)

Yarımada'da coğrafi işaret tescili almış 3 ürün bulunmaktadır. Tescil sürecinde ise “Seferihisar Topan Karakılıçık Buğdayı, Yarımada Hurma Zeytini, İzmir Çeşme Damla Sakızı ve Çeşme Limonu” bulunmaktadır (TPMK, 2023).

İklim Değişikliği

İklim, “Eğiklik” anlamı taşımaktadır ve “belirli bir zaman diliminde, belirli bir yerdeki hava durumu ortalaması” olarak literatürde yer almaktadır (Denhez, 2011: 10; Erbay, 2018: 73). Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (Intergovernmental Panel on Climate Change-IPCC) 5. Değerlendirme Raporu'nda (Fifth Assessment Report/AR5) iklim değişikliğinin tanımı “İklimin durumundaki genellikle on yıllar veya daha uzun süre devam eden değişiklikler” olarak ifade edilmektedir. Periyodik bir zaman aralığında doğal olarak gerçekleşen iklim değişiminden farklı olarak günümüzdeki küresel çaplı iklim değişikliği, dünya gündeminde yer alan bir sorundur.

Kirliliğin artması, çölleşmenin gerçekleşmesi, biyoçeşitliliğin azalması gibi tehditlerin arasında iklim değişikliğinin de bulunduğu ekolojik tehditler tüm dünyayı sarmakta, çevresel ve ekonomik bakımdan birçok tehdidi beraberinde getirmektedir. Bilim insanları, insanı eylemler sonucunda doğal dengenin bozulduğunu iklim değişikliğinin bu nedenle yaşadığını savunmaktadır (Peker, 2022: 36). IPCC raporlarında iklim sisteminin genel olarak ısındığı açık bir şekilde belirtilmektedir. Bu ısınma küresel olarak gerçekleşmekte, okyanuslardaki su ısısının artışı, su akış yönlerinin değişimi, volkanik patlamalar, tektonik plakalar, canlılardan kaynaklı süreçler ve insani faaliyetler sebebiyle havaya karışan gazlar sonucunda oluşmaktadır. Bu gazlar atmosferde birikmekte, sera etkisi oluşturarak iklimlerin değişimine sebep olmaktadır. Küresel ısınmaya örnek olarak bir bölgenin kış mevsimini normalden daha sıcak veya yaz mevsimini normalden daha sıcak geçirmesi verilebilmektedir (İktisadi Kalkınma Vakfı, 2015: 21-22).

WWF (2022) resmî sitesinde yer alan bilgilere göre Türkiye'de 2100 yılına gelindiğinde;

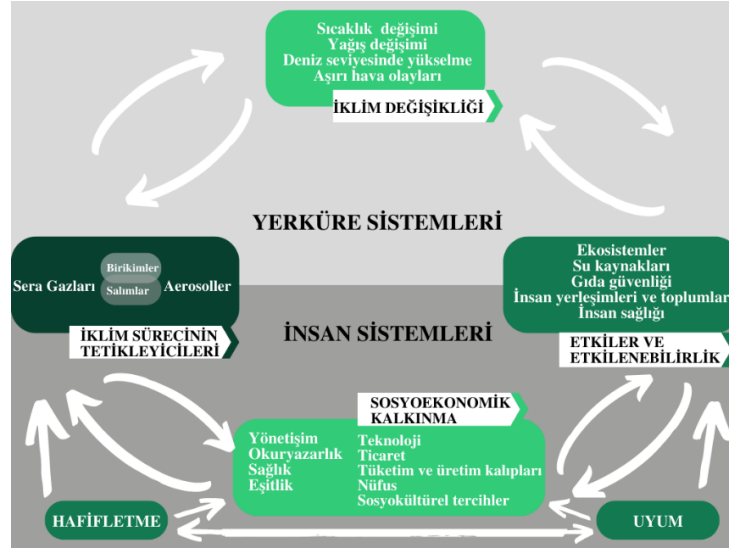
- Deniz seviyesinin 74 cm artacağı ve İzmir'de denizin 50 cm yükselmesi ile su taşkınlarının olacağı, 252.000 kişinin maruz kalacağı,
- Kıyı kesimlerde hasarlar oluşacağı (taşkınlar, erozyonlar, toprak kayıpları),
- Kıyılardaki ekosistemin bozulmaya uğrayacağı, toprağın ve suyun tuzlanacağı, doğal drenaj kaybı yaşanacağı,
- Deniz'de yaşayan canlıların %17 oranında azalacağı,

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

- Küresel ısınma ve artan asitlenme sebebiyle oksijen oranlarının düşeceği ve gıda arzının azalacağı, Kuzey Ege Denizi'nde bulunan balıkların %18 oranında azalacağı, öngörülmektedir.

Şekil 1. İklim Değişikliğinin Etkenleri, Etkileri ve Tepkileri

Kaynak: (IPCC Sentez Raporu, 2007: 26)

İklim değişikliği doğrudan ya da dolaylı yollarla oluşmakta, insan sistemleri tarafından iklim olumsuz etkilenmektedir. İklim değişikliğinin etkilerini ve etkilenebilirliğini birçok alanda görmek mümkündür. Ekosistem bozuma uğramakta, su kaynakları azalmakta ve gıda güvenliği tehdidini doğurmaktadır. İklim değişikliğine uyum ve azaltım konusunda çalışmalar gerçekleştirilerek şekil 1'de de görüldüğü üzere raporlar yayımlanmakta ve farkındalık artırılmaktadır.

İklim Değişikliğinin Gıdalar Üzerine Etkisi

Küresel iklim değişikliğinin gıda güvencesini tehdit ettiğini ve insanlık adına büyük bir kaygı oluşturduğunu söylemek mümkündür. Son yıllarda etkisi daha da artan küresel sıcaklıklar birçok gıdaya ulaşmayı engellemektedir. Bu duruma ek olarak artan dünya nüfusunun yeterli ve dengeli beslenmesi için gıda güvencesinin sağlanması da önem taşımaktadır (Türkiye'de İklim Değişikliği ve Tarımda Sürdürülebilirlik Raporu, 2017: 9). Dünyada milyonlarca insan yeteri kadar gıdaya ulaşip tüketememekte ya da yanlış beslenme sebebiyle yetersiz gıda tüketimine bağlı olarak sağlık problemleri yaşamaktadır. Güvenli ve besleyici gıdalara erişmek için gıda güvenliğinin sağlanması esastır. Tarım ve gıda sektörünün sürdürülebilirliğinde iklim değişikliği ile mücadele ve tarımsal ürünlerin ticaretinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda gıda güvencesi sağlanarak verimli gıda değer zincirlerinin oluşturulması önem taşımaktadır (Kara ve Yereli, 2022: 371- 372).

Sürdürülebilirlik ve Coğrafi İşaretleme

Toplumların yöresel ürünleri ve mutfak kültürleri, o topluma ait sosyal yapının ve kültürün temsilcisi olmakla beraber mirasıdır (İlban ve Savgın, 2020: 510). Yörelere kendine has mutfak kültürünün oluşması ve gıda ürünlerinin ortaya çıkmasında ait olduğu coğrafi alanın unsurları etkileyicidir

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

(Şengül ve Türkay, 2016: 91). Bu sebeple mutfak kültürlerinin korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanması için sosyal, kültürel ve ekonomik bağlamda tüm unsurların bütünlük içerisinde olması gerekmektedir (Önçel, 2015: 38). Sürdürülebilir gastronominin temelini geleneksel tarım ve yerel gıdaların geleneksel yöntemler ile üretimi oluşturmaktadır. Bu unsurların sürekliliğinin sağlanması ve gelecek kuşaklara en doğru şekilde aktarılması sürdürülebilirlik adına önem taşımaktadır (Yurtseven, 2011: 19).

Bilginin ve deneyimin aktarılması gastronomide sürdürülebilirlik için temel eylemlerden birisidir, nitekim yerel gıdanın geleneksel yöntemlerle üretiminin devamlılığı ancak bilginin ve deneyimin doğru şekilde aktarılması ile mümkündür. Bu amaç doğrultusunda kurum ve kuruluşlar birçok yerel gıdanın korunarak diğer kuşaklara aktarımını sağlamak için coğrafi işaret tescili almayı tercih etmektedir. Tescil sistemine dahil olan gıdanın taklit ve taşışe maruz kalmadan olması gerektiği şekilde tüketiciye ulaşması coğrafi işaret sistemi ile güvence altına alınarak izlenmektedir (Taşdan, Albayrak, M., Albayrak, K., 2014: 1292). Bu noktada sadece tüketici değil üreticiler, yerel ekonomi, ekosistemler ve kültürel değerler de korumaya alınmış olmaktadır (Esen 2016: 451). 96 Üretim faaliyetlerinin çerçevesi çizilmiş bir mevzuat kapsamında gerçekleşiyor olması, coğrafi işaretli gıdanın sürdürülebilirliği ve gıdanın niteliğinin korunması açısından önem taşımaktadır (Kart, Saraç, Pamukçu, Sandıkcı, 2022: 390). Gastronomi turizmini olumlu yönde etkileyen bölgelerin mutfak kültürünü yansıtan coğrafi işaretli gıdaların, ekonomik ve sosyo-kültürel bakımdan sürdürülebilirliğin sağlanmasını destekleyen bir unsur olduğu ifade edilebilmektedir (Kılınç ve Kılınç, 2018: 396).

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı, Önemi ve Kapsamı

Araştırmanın amacı; İzmir'in içinde olduğu yarımadada bulunan ilçelerde coğrafi işaret tescili almış gıdaların sürdürülebilirliğinde iklim değişikliğinin etkilerinin analiz edilmesidir. İlerleyen süreçlerde coğrafi işaret tescili başvurularında, iklim değişikliğinin etkilerinin ne denli göz önünde bulundurulması gerektiği konusunda yönlendirici olacağı düşünülmektedir. Literatürde coğrafi işaretli gıdalar ve sürdürülebilirlik kavramının bir arada ele alındığı çalışmalar mevcuttur ancak coğrafi işaretli gıdaların sürdürülebilirliğinde iklim değişikliğinin etkisine yönelik çalışma bulunmadığı için bu çalışma önem arz etmektedir. Bu sebeple çalışmanın toplumsal açıdan tüketicilere, sektörel açıdan üreticilere, akademik açıdan ise literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda bu çalışmanın ilgili kurum/kuruluşların "coğrafi işaretli gıdaların sürdürülebilirliğinde iklim değişikliğinin etkisi" konusunda gerçekleştirecekleri faaliyetlere yol gösterici olacağı öngörülmektedir. Araştırma, İzmir Yarımadasındaki coğrafi işaretli gıdaların tescil başvurusunu gerçekleştiren ve tescil ettiren kurum/kuruluşlarla görüşmeler sağlanarak gerçekleştirilmiştir. Başvuru ve tescil sürecine dahil olamayan ancak bu gıda ürünlerinin üretimi, işlenmesi, pazarlanması ve satışı gibi alanlarda aktif rol oynayan kurum/kuruluşlarla da görüşmeler sağlanmıştır.

Araştırmanın Örnekleme ve Sınırlılıkları

Araştırmada amaçlı/kasti örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanan araştırmacılar, olasılıklı olmayan amaçlı örnekleme yöntemini kullanmayı sıkça tercih etmektedirler. Bu yöntemde katılımcıların evreni kuvvetli bir şekilde temsil etmesinden çok araştırmanın konusu ile ilgisinin olması önem taşımaktadır (Neuman, 2012: 320; Yıldırım ve Şimşek, 2008: 107).

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

Bu yöntem doğrultusunda seçilmiş olan katılımcılar, İzmir yarımadasındaki coğrafi işaretli gıdaların tescil başvurusunu yapan, tescil ettiren kurum/kuruluşlardan ve başvuru/ tescil sürecine dahil olamayan ancak bu gıda ürünlerinin üretimi, işlenmesi, pazarlanması ve satışı gibi alanlarda aktif rol oynayan kurum/kuruluşlardaki yetkili kişilerden oluşmaktadır. Çalışmaya 17 katılımcı gönüllü olarak katılmıştır. Bu katılımcılar İzmir yarımada bölgesinde coğrafi işaret tescil almış gıdaların üretimi ve işlenmesi ile ilgili yeterli bilgiye sahip oldukları için seçilmiştir. Katılımcıların isimleri belirtilmeyip “kodlama tekniği” kullanılarak her katılımcıya ait kod tanımlanmıştır. Araştırma esnasında sadece bir sınırlılık ile karşılaşmıştır, bu sınırlılık ise katkı sağlayamayacağını belirten üç katılımcıyı kapsamaktadır.

Veri Toplama Yöntemi ve Süreci

Araştırma, İzmir yarımadasındaki coğrafi işaretli gıdaların tescil başvurusunu gerçekleştiren ve tescil ettiren kurum/kuruluşlarla görüşmeler sağlanarak gerçekleştirilmiştir. Başvuru ve tescil sürecine dahil olamayan ancak bu gıda ürünlerinin üretimi, işlenmesi, pazarlanması ve satışı gibi alanlarda aktif rol oynayan kurum/kuruluşlarla da görüşmeler sağlanmıştır. Nitel bir araştırma yöntemi olan, “yüz yüze, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği” uygulanarak sorular katılımcılara yöneltilmiş ve verilen cevaplar içerik analizi yöntemi ile bulgular kısmında toparlanarak sonuca varılmıştır. 17 gönüllü katılımcıya 19 adet soru yöneltilmiştir. Bu katılımcılar İzmir yarımadasındaki coğrafi işaret tescili almış gıdaların üretimi ve işlenmesi ile ilgili yeterli bilgiye sahip oldukları için seçilmiştir. Görüşmeler 10 Ocak 2023- 2 Mart 2023 tarihleri arasında ses kayıt cihazına kaydedilerek gerçekleştirilmiş ve 25-75 dakika arasında sürmüştür.

BULGULAR

Araştırma ile elde edilen bulgular içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Tüm cevaplar kategorize edilmiş, verilerden tablolaştırmaya uygun olan cevaplar tablolaştırılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleriyle başlayan tablolar araştırma sorularına verilen cevaplarla devam etmektedir.

Tablo 5. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Çalışma Süresi (Yıl)	Kurum veya Kuruluştaki görevi
K1	Erkek	73	Doktora	40	Su Ürünleri Kooperatifler Birliği Danışmanı- Tarımsal İşler Danışmanı
K2	Kadın	49	Doktora	24	Bitkisel Üretim Birimi Memuru
K3	Erkek	50	Lise	24	Su Ürünleri Kooperatifler Birliği Başkanı
K4	Kadın	65	Lisans	13	Tarımsal Kalkınma Kooperatifi

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

					Yönetim Kurulu Üyesi
K5	Kadın	44	Yüksek Lisans	13	İlçe Tarım ve Orman Müdürü
K6	Erkek	43	Yüksek Lisans	14	Ziraat Yüksek Mühendisi
K7	Erkek	38	Lise	23	Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı- Tarım ve Hayvancılık Projeler Sorumlusu
K8	Kadın	36	Lisans	10	İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü Tarımsal Hizmetler Birimi Memuru
K9	Erkek	62	Lise	30	Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı
K10	Kadın	35	Lisans	5	Kadın Kooperatifi Yönetim Kurulu Üyesi
K11	Kadın	36	Yüksek Lisans	13	Yerel Gastronomi Etkinlikleri Sorumlusu

Tablo 6. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler (Devamı)

K12	Erkek	69	Lisans	10	Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı
K13	Kadın	44	Lisans	22	İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü Ziraat Mühendisi
K14	Erkek	60	İlkokul	50	Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı
K15	Kadın	53	Doktora	22	Genel Sekreter Yardımcısı
K16	Erkek	36	Doktora	5	Ziraat Mühendisi
K17	Erkek	33	Lisans	11	İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Şube Müdürü

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

Tablo 5 ve 6’da katılımcılara ait cinsiyet, yaş, eğitim durumu, uzmanlık alanındaki çalışma süresi ve kurum veya kuruluştaki görevini kapsayan demografik bilgilere yer verilmiştir. Toplamda 17 katılımcı çalışmaya katkı sağlamıştır ve katılımcıların 8’i (%47,05’i) kadınlardan, 9’u (%52,94’ü) erkeklerden oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların yaş ortalaması ise 48’dir. Bu bilgiler doğrultusunda katılımcıların orta yaş (45-64 yaş) grubunda yer aldığı ifade edilebilmektedir. Araştırmaya destek veren kişilerin 11’i kamu kurum ve kuruluşlarında yetkili memur olarak çalışmaktadır. Diğer 6 kişi ise özel kurum ve kuruluşlarda farklı iş kollarına mensup kişilerdir.

Katılımcılardan %23,52’sini oluşturan K1, K2, K3, K4 koduna sahip olanlar Seferihisar ilçesinden, %29,41’ini oluşturan K5, K6, K7, K8, K9 kodlu olanlar Çeşme ilçesinden, %29,41’ini oluşturan K10, K11, K12, K13, K14 kodlu olanlar ise Urla ilçesinden çalışmaya katkı sağlamıştır. K15, K16 ve K17 kodlu katılımcılar ise ilçelerde görüşme sağlanan kurum ve kuruluşlar ile il kapsamında eş zamanlı olarak çalışma gerçekleştiren kurumlardaki üst düzey yetkili kişilerdir. Bu katılımcıların oranı ise %17,64 olarak belirtilebilmektedir.

Katılımcıların Coğrafi İşaret Kavramına Yönelik İfadeleri

Tablo 6 ve 7’de “Coğrafi işaret kavramı sizin için ne anlam ifade ediyor?” sorusuna istinaden katılımcıların cevapları kategorize edilmiştir. Tüm katılımcılar coğrafi işaret kavramına yönelik ifadelerde bulunmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların Coğrafi İşaret Kavramına Yönelik İfadeleri

Katılımcıların Coğrafi İşaret Kavramına Yönelik İfadeleri	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	K16	K17
Coğrafyanın kendine has endemik türlerinin, tohumlarının ve hayvanlarının korunması	X		X												X		
Bölgenin kimliğini yansıtan ve değer katan ürünler		X				X					X						X

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

Tablo 7. Katılımcıların Coğrafi İşaret Kavramına Yönelik İfadeleri (Devamı)

Bölgeye ait özel ürünlerin sürdürülebilirliğini ve kalitesinin devamlılığının sağlanması	X			X				X	X				X		X		
Bölgede üretilen ürüne katma değer sağlayan ve üretim alanını sınırlayan işaret olması					X					X						X	X
Yöreyle ait ürünlerin ön plana çıkartılarak tanıtımının yapılması ve markalaşmasının sağlanması		X		X		X	X				X	X		X		X	
Yerel ve özgün olanın korunması, ürünün spesifik özelliğinin kayıt altına alınarak garanti edilmesi	X		X					X			X				X		

Üç katılımcı (K1, K3, K15 kodlu katılımcılar) coğrafyanın kendine has endemik türlerinin, tohumlarının ve hayvanlarının korunması olarak yorumda bulunmuştur. Bu katılımcıların oranı %17,64'tür. Katılımcıların %23,52'sini oluşturan dört katılımcı (K2, K6, K11, K17 kodlu katılımcılar) ise coğrafi işaret kavramını bölgenin kimliğini yansıtan ve değer kazandıran ürünler olarak ifade etmiştir. Katılımcıların %35,29'luk kısmını oluşturan altı katılımcı (K1, K4, K8, K9, K13, K15 kodlu katılımcılar) soruyu bölgeye ait özel ürünlerin sürdürülebilirliğinin ve kalitesinin devamlılığının sağlanması şeklinde cevaplamıştır. Bu yoruma ek olarak bir katılımcının (K15 kodlu katılımcı) coğrafi işaret kavramının yanlış algılanarak yorumlanması ile ilgili yorumuna aşağıda yer verilmiştir. Katılımcıların %23,52'lik kısmını oluşturan dört katılımcı (K5, K10, K16, K17 kodlu katılımcılar) coğrafi işaret kavramını bölgede üretilen ürüne katma değer sağlayan ve üretim alanını sınırlayan işaret olarak tanımlamıştır. Sekiz katılımcının (K2, K4, K6, K7, K11, K12, K14, K16 kodlu katılımcılar) yer aldığı %47,05 oran ile en çok verilen cevap "yöreyle ait ürünlerin ön plana çıkartılarak tanıtımının yapılması ve markalaşmasının sağlanması" ifadesi olmuştur. Beş katılımcı (K1, K3, K8, K11, K15 kodlu katılımcılar) ise yöneltilen soruya yerel ve özgün olanın korunması, ürünün spesifik özelliğinin kayıt altına alınarak garanti edilmesi şeklinde cevap vermiştir. Verilen bu cevap katılımcıların %29,41'inin düşüncesini yansıtmaktadır.

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

• **Katılımcıların Coğrafi İşaret Tescilinin Sağladığı Avantajlar ve Dezavantajlara İlişkin İfadeleri**

Tablo 8 ve 9’da “*Coğrafi işaret tescilinin sağladığı avantajlar ve dezavantajlar nelerdir?*” sorusu katılımcılara yöneltilmiş ve cevaplar kategorize edilmiştir. Tüm katılımcılar avantajlar noktasında ifadelerde bulunmuştur. Dezavantaj noktasında sadece dört katılımcı katkı sağlamıştır.

Tablo 8. Katılımcıların Coğrafi İşaret Tescilinin Sağladığı Avantajlar ve Dezavantajlara İlişkin İfadeleri

Katılımcıların Coğrafi İşaret Tescilinin Sağladığı Avantajlar ve Dezavantajlara İlişkin İfadeleri		K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	K16	K17
AVANTAJ	Piyasada tescil almamış bir ürüne göre tüketiciler tarafından daha çok tercih edilmesi ve satın alınması		X			X	X		X		X	X		X		X		
	Tüm nitelikleri belirlendiği ve denetimler yapıldığı için tüketicinin ürüne güvenmesi, daha rahat pazarlanması, bölgenin kalkınması		X	X	X		X	X	X	X	X		X	X			X	
	Coğrafi işaret alan ürünün korunarak diğer kuşaklara sürdürülebilirliğin sağlanması				X								X				X	X

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

	Coğrafi işaret almış ürünlerin geliştirilmesi konusunda kaynak ve desteğin sağlanması (festivaller, projeler vb.)					X										X			
DEZAVANTAJ	Coğrafi işaret tescilinin bazı kişiler tarafından tamamen ekonomik çıkarlar için alınmaya çalışılması	X														X			
	Bazı coğrafi işaret almış ürünlerin fiyatının normalden daha yüksek olması						X												
	Tescilin ilçe kapsamında alınması ürünün diğer bölgelerdeki üretimini ve pazarlanmasını kısıtlaması							X											

Katılımcıların %47,05'lik kısmını oluşturan sekiz katılımcı (K2, K5, K6, K8, K10, K11, K13, K15 kodlu katılımcılar) coğrafi işaretin avantajını tescil almış bir ürünün piyasada tescil almamış bir ürüne göre tüketiciler tarafından daha çok tercih edilmesi ve satın alınması olarak ifade etmiştir. Katılımcıların %64,70'lik kısmını oluşturan 11 katılımcı (K2, K3, K4, K6, K7, K8, K9, K10, K12, K14, K16 kodlu katılımcılar) avantaj kategorisinde tüm nitelikleri belirlendiği ve denetimler yapıldığı için tüketicinin ürüne güvenmesi, daha rahat pazarlanması ve bölgenin kalkınması cevabını vermiştir. Coğrafi işaret tescilinin sağladığı avantaj olarak bu ifade katılımcılar tarafından en çok verilen cevap olmuştur. 17 katılımcı arasından yalnızca dört katılımcı (K1, K6, K7, K12 kodlu

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

katılımcılar) coğrafi işaret tescilinin sağladığı dezavantajlara değinmiştir. Diğer katılımcılar coğrafi işaret tescilinin herhangi bir dezavantaj oluşturmadığını ifade etmiştir. İki katılımcı (K1, K12 kodlu katılımcılar) coğrafi işaret tescilinin bazı kişiler tarafından tamamen ekonomik çıkarlar için alınmaya çalışıldığını belirtmiştir. Bu katılımcıların oranı %11,76'dır. %5,88'lik orana sahip bir katılımcı (K6 kodlu katılımcı) ise bazı coğrafi işaret almış ürünlerin fiyatının normalden daha yüksek olmasını dezavantaj olarak gördüğünü ifade etmiştir. Bir diğer %5,88'lik orana sahip bir katılımcı (K7 kodlu katılımcı) ise tescilin ilçe kapsamında alınmasının ürünün diğer bölgelerdeki üretiminin ve pazarlanmasının kısıtlanmasına sebebiyet verdiğini bir dezavantaj olarak belirtmiştir.

• **Katılımcıların Bulunduğu İlçeye Ait Coğrafi İşaretli Gıdalar Hakkında İfadeleri**
“İlçenize ait ilk aklınıza gelen coğrafi işaret tescili almış gıda ürünü/ürünleri nelerdir?” sorusu araştırmaya Seferihisar, Çeşme ve Urla ilçelerinden destek veren katılımcılara yöneltilmiş ve cevaplar kategorize edilmiştir. Bu soruya karşın katılımcıların hepsi ilçesine ait olan coğrafi işaretli gıda ürünün ismini verebilmiştir.

• **Katılımcıların Yer Aldığı Kuruluş Bünyesinde Coğrafi İşaret Almış Gıda Ürünleri Hakkında İfadeleri**

Katılımcılara **“kurum/kuruluşunuz bünyesinde coğrafi işaret tescili almış gıda ürünleri nelerdir?”** sorusu yöneltilmiştir. Soruya istinaden bir katılımcı (K1 kodlu katılımcı) Seferihisar'da yetiştirilen mandalınanın yaklaşık 72 yıldır üretiminin gerçekleştiğini ve tescilin kuruluşları bünyesinde alındığını ifade etmiştir. Bu katılımcının oranı %5,88'dir. Seferihisar ilçesinden katkı sağlayan diğer üç katılımcı (K2, K3, K4 kodlu katılımcılar) kuruluşları bünyesinde herhangi bir tescil almış gıdanın olmadığını belirtmiştir. Bu katılımcıların oranı %17,64'tür. Çeşme ilçesinden çalışmaya destek veren katılımcılarla sağlanan görüşmeler sonucunda iki katılımcı (K7, K8 kodlu katılımcılar) yer aldıkları kuruluşun İzmir Büyükşehir Belediyesi ile gerçekleştirdikleri ortak çalışmalar olduğunu belirtmiştir. Bu katılımcıların oranı %11,76'dır. Çeşme ilçesinden katkı sağlayan diğer katılımcılar ise (K5, K6, K9 kodlu katılımcılar) kuruluşları bünyesinde herhangi bir tescil almış gıdanın olmadığını belirtmiştir. Bu katılımcıların oranı %17,64'tür. Urla ilçesinden çalışmaya katkı sağlayan katılımcılar (K10, K11, K12, K13, K14 kodlu katılımcılar) bağlı buldukları kurum ve kuruluşların gıda ürünleri sınıfında herhangi bir tescil belgesine sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu katılımcıların oranı %29,41'dir.

• **Katılımcıların Sürdürülebilirlik Hakkındaki İfadeleri**

Tablo 10'da **“sürdürülebilirlik hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?”** sorusu katılımcılara yöneltilmiş ve cevaplar kategorize edilmiştir. Tüm katılımcılar sürdürülebilirlik hakkında ifadelerde bulunmuştur.

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

Tablo 10. Katılımcıların Sürdürülebilirlik Hakkındaki İfadeleri

Katılımcıların Sürdürülebilirlik Hakkındaki İfadeleri	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	K16	K17
Geleceğe yönelik yapılan tüm faaliyetlerin devamlılığının sağlanması	X		X	X	X		X		X	X			X	X	X		
Tüm ekolojinin korunarak geliştirilmesi, gelecek kuşaklara aktarılması		X				X		X			X	X					
Belirsiz bir süre içerisinde mevcut durumun değişmemesi durumu																X	X

10 katılımcı (K1, K3, K4, K5, K7, K9, K10, K13, K14, K15 kodlu katılımcılar) %58,82 oranla sürdürülebilirlik kavramını geleceğe yönelik yapılan tüm faaliyetlerin devamlılığının sağlanması olarak tanımlamıştır. Beş katılımcı (K2, K6, K8, K11, K12 kodlu katılımcılar) ise sürdürülebilirlik kavramını doğrudan ekolojik bakımdan ele alarak %29,41 oranla tüm ekolojinin korunarak geliştirilmesi, gelecek kuşaklara aktarılması olarak tanımlamıştır. Bu cevaba ek olarak bir katılımcı (K2 kodlu katılımcı) sürdürülebilirlik kavramının günümüzde çok gündemde olmasına rağmen kavrama karşı bilinçlenmenin olmadığını ifade etmiştir. Bir katılımcı ise (K11 kodlu katılımcı) ise sürdürülebilirlik kavramının sektörlerce içinin yeterince doldurulmadan kullanıldığını ve sürdürülebilirlik kavramının tüm dünyada belirlenen küresel hedefler doğrultusunda tanınmaya başladığını ifade etmiştir. İki katılımcı ise %11,76 oranla sürdürülebilirlik kavramını çok daha genel bir tanımla belirsiz bir süre içerisinde mevcut durumun değişmemesi durumu olarak tanımlamıştır. Bu cevaba ek olarak bir katılımcı (K17 kodlu katılımcı) ise sürdürülebilirlik kavramını hiçbir bileşenin hiçbir bileşenin üzerinde tahakkuk kurmadığı, sömürmediği, eksiltmediği ve çoğalttığı bir düzen olarak ifade etmiştir.

• Katılımcıların Sürdürülebilir Gastronomi Kavramı Hakkında İfadeleri

Katılımcılara “*sürdürülebilir gastronomi kavramı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?*” sorusu yöneltilmiş ve cevaplar kategorize edilmiştir. Katılımcıların %35,29’luk kısmını oluşturan altı katılımcı (K1, K4, K5, K7, K8, K17 kodlu katılımcılar) sürdürülebilir gastronomiden bahsetmek için mevcut coğrafyanın insanların yeme içme kültürlerinde yer alan gıdaları hikayesiyle beraber günümüze ve geleceğe aktarması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %17,64’lük kısmını oluşturan üç katılımcı (K3, K9, K14 kodlu katılımcılar) sürdürülebilir gastronominin sağlanabilmesi için gıda ürünlerinin olması gereken formlarda avlanarak işlenmesi ve sunulması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların %41,17’lik kısmını oluşturan yedi katılımcı (K6, K10, K11, K12, K13, K15, K16 kodlu katılımcılar) ise tarım ve gıda olmadan dünya üzerinde hiçbir şeyin sürdürülebilir olmasının mümkün olmadığını, gastronominin sürdürülebilirliğinin insanlık için önemini belirtmiştir.

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

• **Katılımcıların Coğrafi İşaret ve Sürdürülebilir Gastronomi Arasındaki İlişki Hakkında İfadeleri**

Katılımcılara “size göre coğrafi işaret ve sürdürülebilir gastronomi arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?” sorusu yöneltilmiş ve cevaplar kategorize edilmiştir. Katılımcıların %41,17’lik kısmını oluşturan yedi katılımcı (K1, K6, K8, K11, K12, K10, K15 kodlu katılımcılar) coğrafi işaret ve sürdürülebilir gastronomi arasında doğrudan doğruya, birbirini tamamlayan bir ilişki olduğunu ifade etmiştir. Bölgeye ait gastronomik unsurların geçmişten geleceğe en doğru şekilde taşınması için coğrafi işaret tescilinin önemini değinmişlerdir. Katılımcıların %29,41’lük kısmını oluşturan beş katılımcı (K2, K3, K5, K13 K16 kodlu katılımcılar) coğrafi işaret tescili alan gıda ürünlerinin özünü kaybetmeden geleceğe aktarılmasının daha kolay olduğunu belirtmiştir. Bu katılımcılar tüketicilerin geçmişe göre daha duyarlı olduğunu, coğrafi işaret tescili almış gıdaların etiketleme ile tüketiciye bildirilmesi durumunda gıda ürününün tercih edilebilirliğinin arttığını ifade etmiştir. Katılımcıların %11,76’lık kısmını oluşturan iki katılımcı (K4, K7 kodlu katılımcılar) bağlı olduğu kuruluş bünyesinde tescil başvuruları gerçekleştirirken temel amaçlarının gıda ürünlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak olduğunu belirtmiştir. Coğrafi işaret tescili ile ürünün korumanın daha kolay olduğunu ifade etmişlerdir. İki katılımcı (K9, K14 kodlu katılımcılar) %11,76’lık oranla su ürünlerinin daha çok coğrafi işaret olarak markalaşması gerektiğini belirtmiş, coğrafi işaret tescili alınması durumunda ürünün sürdürülebilirliğinin ve denetiminin kolaylaşacağını ifade etmiştir.

• **Katılımcıların Bulunduğu İlçede Coğrafi İşaret Tescili Alan Gıda Ürünlerinin İlçeye Sağladığı Katkılar Hakkında İfadeler**

Tablo 11 ve 12’de katılımcılara yöneltilen “bulduğunuz ilçede coğrafi işaret tescili alan gıda ürünlerinin ilçeye sağladığı katkılar nelerdir?” sorusunun cevapları kategorize edilmiştir. Tüm katılımcılar coğrafi işaret almış gıda ürünlerinin ilçeye sağladığı katkılar hakkında ifadelerde bulunmuştur.

Tablo 11. Katılımcıların Bulunduğu İlçede Coğrafi İşaret Tescili Alan Gıda Ürünlerinin İlçeye Sağladığı Katkılar Hakkında İfadeleri

Katılımcıların Bulunduğu İlçede Coğrafi İşaret Tescili Alan Gıda Ürünlerinin İlçeye Sağladığı Katkılar Hakkında İfadeleri	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	K16	K17
Coğrafi işaret almış gıda ürününü deneyimleme arzusuyla gelen turistlerin ekonomik anlamda ilçeye katkısı	X		X						X		X		X		X	X	X

Tablo 12. Katılımcıların Bulunduğu İlçede Coğrafi İşaret Tescili Alan Gıda Ürünlerinin İlçeye Sağladığı Katkılar Hakkında İfadeleri (Devamı)

Coğrafi işaretli ürünün festivallere konu olmasını ve bu durumun ölü sezonun canlanmasıyla ilçeye katkısı	X		X	X		X	X	X	X	X	X		X	X		
Coğrafi işaret tescili almış gıda ürünlerinin tüketici tarafından talep edilmesi ile üreticinin üretimini sürdürülebilir şekilde gerçekleştirebilmesi					X		X		X	X					X	

Dokuz katılımcı (K1, K3, K9, K11, K13, K15, K16, K17 kodlu katılımcılar) %52,94 oranla bölgenin ün kazanmış ve coğrafi işaret tescili almış gıdalarını deneyimleme arzusu ile turistlerin bölgeyi ziyaret etmesinin ilçe halkının, esnafların, restoranların, kafelerin ve otellerin ekonomik açıdan kalkınmasına destek olduğunu belirtmiştir. 11 katılımcının (K2, K4, K5, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K14, K15 kodlu katılımcılar) yer aldığı %64,70 oranla en çok verilen cevap coğrafi işaret tescili almış gıdaların turizm sezonu dışında gerçekleşen festivallere konu olmasını ve bu durumun ölü sezonun canlanmasıyla ilçeye katkı sağladığı olmuştur. Beş katılımcı (K6, K8, K10, K11, K16 kodlu katılımcılar) %29,41 oranla coğrafi işaret tescili almış gıda ürünlerinin tüketici tarafından talep edilmesi ile üreticinin üretimini sürdürülebilir şekilde gerçekleştirebilmesine katkı sağladığını belirtmiştir. Emeğinin karşılığını alan üreticinin motivasyonunun artacağını ve üretimin devamlılığının sağlanacağını ifade etmiştir.

• **Katılımcıların İklim Değişikliği Olgusu Hakkında İfadeleri**

Tablo 13 ve 14’te katılımcılara yöneltilen “*iklim değişikliği olgusu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?*” sorusunun cevapları kategorize edilmiştir. Tüm katılımcılar iklim değişikliği olgusu hakkında ifadelerde bulunmuş, yalnızca iki katılımcı iklim değişikliğini doğal ve olağan bir olay olarak karşılamıştır.

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

Tablo 13. Katılımcıların İklim Değişikliği Olgusu Hakkında İfadeleri

Katılımcıların İklim Değişikliği Olgusu Hakkında İfadeleri	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	K16	K17
Tabiatın kendini yenileme şekli olarak gördüğünü, tuhaf karşılamadığı					X	X											
İklim değişikliğini yaşadığını, kuraklık içerisinde bulunduğu	X	X	X				X		X	X		X	X	X			

Tablo 14. Katılımcıların İklim Değişikliği Olgusu Hakkında İfadeleri (Devamı)

Tarım ürünlerinin hasat dönemlerinin değiştiği ve don olaylarının yaşandığı				X				X			X				X	X	X
Tarımsal üretimi ve coğrafi işaret sistemini olumsuz etkilediği															X		

İki katılımcı (K5, K6 kodlu katılımcı) %11,76 oranla dünyanın belirli zamanlarda değişime uğradığını, bazı dönemlerde doğadan çok iyi verim alınırken bazı dönemlerde de verim alınmadığı ve iklimin olumsuz etkilerinin yaşandığını belirtmiştir. Bu durumların normal olduğunu, tabiatın kendini yenileme şekli olarak gördüğünü, tuhaf karşılamadığını ifade etmiştir. Dokuz katılımcı (K1, K2, K3, K7, K9, K10, K12, K13, K14 kodlu katılımcılar) %52,94 oranla iklim değişikliğini yaşadığını, kuraklık içerisinde olduğunu belirtmiştir. Küresel iklim değişikliğinin gıda ürünü yetiştiriciliğini olumsuz etkilediğini enginardan alınan verimin geçmiş yılın onda biri oranına kadar düştüğünü ifade etmiştir. Katılımcıların %35,29'luk kısmını oluşturan altı katılımcı (K4, K8, K11, K15, K16, K17 kodlu katılımcılar) iklim değişikliği sebebiyle tarım ürünlerinin hasat dönemlerinin değiştiğini, don olaylarının yaşanması sebebiyle ürün kaybının yaşandığını belirtmiştir. Bu durumun üreticiyi olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Bir katılımcı da %5,88 oranla (K15 kodlu katılımcı) iklim değişikliğini ciddi bir sorun olarak gördüğünü, tarımsal üretimi ve coğrafi işaret sistemini oldukça olumsuz etkilediğini belirtmiştir. İklim değişikliğini sadece kuraklık kaynaklı değil, dengesiz yağışların ve don olaylarının da sebep olduğunu belirtmiştir.

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

• **Katılımcıların Bulunduğu İlçede Gerçekleşen İklim Değişikliğinin Etkisi Hakkında İfadeleri**

Tablo 15 ve 16’da katılımcılara yöneltilen “iklim değişikliğinin ilçeye etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna karşın verdikleri cevaplar kategorize edilmiştir. Tüm katılımcılar ilçede gerçekleşen iklim değişikliğinin etkisi hakkında ifadelerde bulunmuştur.

Tablo 15. Katılımcıların Bulunduğu İlçede Gerçekleşen İklim Değişikliğinin Etkisi Hakkında İfadeleri

Katılımcıların Bulunduğu İlçede Gerçekleşen İklim Değişikliğinin Etkisi Hakkında İfadeleri	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	K16	K17
İlçede havanın normalden sıcak olduğunu, tarımın olumsuz etkilendiğini, daha düşük rekolte ve daha yüksek maliyetlerle karşılaşıldığı	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X

Tablo 16. Katılımcıların Bulunduğu İlçede Gerçekleşen İklim Değişikliğinin Etkisi Hakkında İfadeleri (Devamı)

Sıcaklıkların artması ile beklenen kış mevsimi balıklarının gelmemesi durumu			X						X					X			
--	--	--	---	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	---	--	--	--

Katılımcıların %82,35’lik kısmını oluşturan 14 katılımcının (K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K10, K11, K12, K13, K15, K16, K17 kodlu katılımcılar) ortak cevabı iklim değişikliği sebebiyle buldukları ilçede havanın normalden sıcak olduğunu, tarımın olumsuz etkilendiğini, daha düşük rekolte ve daha yüksek maliyetlerle karşılaşıldığı olmuştur. Katılımcıların %17,64’lük kısmını oluşturan üç katılımcı (K3, K9, K14 kodlu katılımcılar) sıcaklıkların artması ile beklenen kış mevsimi balıklarının gelmemesi durumu ile karşılaştıklarını ifade etmiştir.

• **Katılımcıların Bulunduğu İlçede Gerçekleşen Tarım, Besicilik ve Su Ürünleri Faaliyetlerinin Doğru Yürütülmesinde İklim Değişikliğinin Rolü Hakkında İfadeleri**

Katılımcılara yöneltilen “ilçenizde gerçekleşen tarım, besicilik ve su ürünleri faaliyetlerinin doğru yürütülmesinde iklim değişikliğinin rolü nedir?” sorusuna karşın tüm katılımcılar ortak bir cevap

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

vermiş, iklim değişikliğinin ilçelerindeki tarım, besicilik ve su ürünleri faaliyetlerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bu faaliyetlerin doğru şekilde ve geçmiş bilgilerin ışığında gerçekleştirilmesinin iklim değişikliği sebebiyle artık mümkün olmadığını eklemiştir.

• **Katılımcıların Bulunduğu İlçede Gerçekleşen Tarım, Besicilik ve Su Ürünleri Faaliyetlerinin İklim Değişikliğinden Nasıl Etkilendiği Hakkında İfadeleri**

Katılımcılara yöneltilen ***“ilçenizde tarım, besicilik ve su ürünleri faaliyetleri iklim değişikliğinden nasıl etkilenmektedir?”*** sorusuna karşın verdikleri cevaplar kategorize edilmiştir. Katılımcıların %64,70’lik kısmını oluşturan 11 katılımcı (K1, K2, K4, K5, K8, K10, K11, K12, K15, K16, K17 kodlu katılımcı) ilçelerde yetiştirilen tarımsal ürünlerin kuraklık devam ettiği sürece her yıl bir önceki yıldan daha az ürün elde edileceğini ifade etmiştir. İlçelerinin mikroklimasının değiştiğini ve bu sebeple zaman içerisinde ilçelerde yetiştirilen tarımsal ürün çeşitlerinin de değişeceğini belirtmiştir. Katılımcıların %17,64’lük kısmını oluşturan üç katılımcı (K3, K9, K14 kodlu katılımcılar) su ürünleri faaliyetlerinin iklim değişikliğinden etkilendiğini, beklenen iklim olaylarının (lodos, yağmur vb.) zamanında gerçekleşmediğini ifade etmiştir. Bu durumda su ürünlerinin gelişme ve avlanma dönemlerinin normale göre iki ay geç geldiğini eklemiştir. Dört katılımcı (K6, K7, K11, K12 kodlu katılımcılar) ilçedeki besicilik faaliyetlerinin krizin eşliğinde olduğunu belirtmiştir. Bu katılımcıların oranı %23,52’dir.

• **Katılımcıların Bulunduğu İlçede İklim Değişikliği ile Mücadelede Tarım, Besicilik ve Su Ürünleri Faaliyetleri Kapsamında Yapılanlar Hakkındaki İfadeleri**

Tablo 17’de katılımcılara yöneltilen ***“ilçenizde iklim değişikliği ile mücadelede yürütülen tarım, besicilik ve su ürünleri faaliyetleri kapsamında neler yapılmaktadır?”*** sorusuna karşın cevaplar kategorize edilmiştir. Yalnızca üç katılımcı tarım, besicilik ve su ürünleri faaliyetleri kapsamında yapılanları yetersiz bulmuştur.

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

Tablo 17. Katılımcıların Bulunduğu İlçede İklim Değişikliği ile Mücadelede Tarım, Besicilik ve Su Ürünleri Faaliyetleri Kapsamında Yapılanlar Hakkındaki İfadeleri

Katılımcıların Bulunduğu İlçede İklim Değişikliği ile Mücadelede Tarım, Besicilik ve Su Ürünleri Faaliyetleri Kapsamında Yapılanlar Hakkındaki İfadeleri	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	K16	K17
İklim değişikliği ile mücadele odaklı çalışmaları yeterli şekilde gerçekleştiren kurum ve kuruluşların bulunmadığı	X					X					X						
Tarım ve orman bakanlığının, yerel yönetimlerin ve kooperatiflerin, iklim değişikliği ile mücadele amacıyla bilgilendirici faaliyetler gerçekleştirdiğini		X	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X

Katılımcıların %17,64'lük kısmını oluşturan üç katılımcı (K1, K6, K11 kodlu katılımcılar) iklim değişikliği ile mücadele odaklı çalışmaları yeterli şekilde gerçekleştiren kurum ve kuruluşların bulunmadığını ifade etmiştir. 14 katılımcı (K2, K3, K4, K5, K7, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K16, K17 kodlu katılımcılar) tarım ve orman bakanlığının, yerel yönetimlerin ve kooperatiflerin, iklim değişikliği ile mücadele amacıyla bilgilendirici faaliyetler gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Bu katılımcıların oranı %82,35'dir.

• Katılımcıların Bulunduğu İlçede Gerçekleşen İklim Değişikliğinin Coğrafi İşaretli Gıdalara Etkisi Hakkındaki İfadeleri

Katılımcılara "iklimdeki değişikliklerin ilçenize ait coğrafi işaretli gıdaların üretim miktarı ve hasattan alınan verim üzerine nasıl bir etkisi vardır?" sorusu yöneltilmiş ve verdikleri cevaplar kategorize edilmiştir. Katılımcıların %23,52'sini oluşturan dört katılımcı (K1, K2, K3, K4 kodlu katılımcılar) coğrafi işaretli Seferihisar mandalinasının iklim değişikliği sebebiyle ekim, ilaçlama ve

Büşra Nur ATAĞ, Turgay BUCAK

hasat zamanlarının değişkenlik gösterdiğini belirtmiştir. Katılımcıların %29,41'lik kısmını oluşturan beş katılımcı (K5, K6, K7, K8, K9 kodlu katılımcılar) iklim değişikliği sebebiyle havaların normalden sıcak olduğunu, üreticinin Çeşme kavununu daha erken hasat etmek durumunda kalacağını belirtmiştir. Katılımcıların %29,41'lik kısmını oluşturan beş katılımcı (K10, K11, K12, K13, K14 kodlu katılımcılar) Urla sakız enginarının iklim değişikliğinden yoğun olarak etkilendiğini, iklim değişikliği sebebiyle Urla sakız enginarının don olayına maruz kalması ve yanık olması (kararması) durumu ile karşılaştıklarını ifade etmiştir. Üç katılımcı (K15, K16, K17 kodlu katılımcı) tüm coğrafi işaretli gıda ürünlerinin yetiştiriciliğinde üreticinin iklim değişikliğinin olası etkilerini öngörerek kültürel işlemlerde bazen değişikliğe gitmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu katılımcıların oranı %17,64'tür.

• **Katılımcıların Bulunduğu İlçede İklim Değişikliği Etkilerine Yönelik Alınan Önlemler Hakkında İfadeleri**

Katılımcılara yöneltilen *“ilçenizde iklim değişikliğine yönelik alınan önlemler nelerdir?”* sorusuna karşın verilen cevaplar kategorize edilmiştir. Tüm katılımcılar iklim değişikliği etkilerine yönelik alınan önlemler hakkında ifadelerde bulunmuştur.

Tablo 18. Katılımcıların Bulunduğu İlçede İklim Değişikliği Etkilerine Yönelik Alınan Önlemler Hakkında İfadeleri

Katılımcıların Bulunduğu İlçede İklim Değişikliği Etkilerine Yönelik Alınan Önlemler Hakkında İfadeleri	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	K16	K17
İlçede yer alan barajlar ve filtre edilerek üreticinin tarlasına kadar ulaştırılan hidrantlı sular	X		X														
Üreticileri bilinçlendirme çalışmaları		X		X		X	X	X				X			X	X	X
Varillerde ateş yakarak tarım ürünlerinde don olayının en az kayıpla geçirilmesinin sağlanması					X					X	X		X				
Av dönemlerinin değiştiğini, bu dönemleri			X						X					X			

Büşra Nur ATAŞ, Turgay BUCAK

avcılarının deneyim ve gözlemleri birbirleri ile paylaşması																				
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

İki katılımcı (K1, K3 kodlu katılımcılar) Seferihisar mandalinası üreticilerinin ilçede yer alan barajlar ve filtre edilerek üreticinin tarlasına kadar ulaştırılan hidrantlı sular sayesinde özellikle sulamada sorun yaşamadıklarını, iklim değişikliğinin etkilerini en aza indirmek için çabaladıklarını ifade etmiştir. Bu katılımcıların oranı %11,76'dır. Katılımcıların %52,94'lük kısmını oluşturan dokuz katılımcı (K2, K4, K6, K7, K8, K12, K15, K16, K17 kodlu katılımcılar) yerel yönetimle beraber iklim değişikliğinin etkilerine yönelik önlemlerin alınması hususunda üreticileri bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirdiklerini ifade etmiştir. Katılımcıların %23,52'lik kısmını oluşturan dört katılımcı (K5, K10, K11, K13 kodlu katılımcılar) don olacağı ön görülen günlerde varillerde ateş yakarak tarım ürünlerinde don olayının en az kayıpla geçirilmesinin sağlandığını belirtmiştir. Ayrıca katılımcılar üretimde sahada uzun yıllardır yer alan üreticinin kendi deneyimleri doğrultusunda gerekli önlemleri rahatlıkla aldığını eklemiştir. Katılımcıların %17,64'lük kısmını oluşturan üç katılımcı (K3, K9, K14 kodlu katılımcılar) su ürünleri avcılığı yapılırken iklim değişikliği sebebiyle av dönemlerinin değiştiğini, bu dönemleri avcılarının deneyim ve gözlemleri ile birbirleri ile paylaştıklarını belirtmiştir.

• Katılımcıların İklim Değişikliği ile Mücadele Konusunda Yapılabilecekler Hakkında İfadeleri

Katılımcılara yöneltilen *“İlçenizde iklim değişikliği ile mücadele konusunda neler yapılabilir kimler yapmalıdır?”* sorusuna karşın verilen cevaplar kategorize edilmiştir. Katılımcıların %58,82'lik kısmını oluşturan 10 katılımcı (K1, K2, K4, K6, K10, K11, K12, K14, K16, K17 kodlu katılımcılar) üreticiyi ve tüketiciyi iklim değişikliğinin temel tetikleyicileri konusunda bilgilendirmeyi hedefleyen eğitimlerin verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %35,29'lük kısmını oluşturan altı katılımcı (K3, K5, K7, K8, K9, K13 kodlu katılımcılar) Tarım ve Orman Bakanlığının iklim değişikliği ile mücadele kapsamında üreticiler ve su ürünleri avcılığı gerçekleştiren kooperatif üyelerine bilgilendirici konferanslar gerçekleştirdiğini ancak konferans sayısının artması gerektiğini ifade etmiştir. Bir katılımcı (K15 kodlu katılımcı) iklim değişikliğinden kaynaklanan ürün desenindeki değişimin tarım düzenini tamamen etkilediğini belirtmiştir. Bu durumda iklim projeksiyonları dikkate alınarak ıslah, melezleme vb. çalışmaların laboratuvar ortamlarında AR-GE çalışmaları ile desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu doğrultuda iklim değişikliğine uyum sağlayabilecek türlerin oluşturulabileceğini belirtmiştir. Bu katılımcının oranı %5,88'dir.

• Katılımcıların İlerleyen Süreçte Coğrafi İşaret Tescil Başvuruları Gerçekleştirilirken İklim Değişikliğinin Rolünün Ne Olacağı Hakkında İfadeleri

Katılımcılara yöneltilen *“Bundan sonraki süreçte gıda ürünleri sınıfında coğrafi işaret tescil başvurusu gerçekleştirirken iklim değişikliğinin rolü ne olmalıdır?”* sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde tüm katılımcılar coğrafi işaret tescil başvurusu gerçekleştirilirken iklimdeki değişimin ve ürünün sürdürülebilirliğinin dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca katılımcılardan coğrafi işaret başvurusunda iklim değişikliğinin etkilerinden minimum derece etkilenecek gıda ürünlerinin seçilmesi gerektiği konusunda ortak bir cevap alınmıştır.

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

•

• **Katılımcıların Konu Hakkında Diğer İfadeleri**

Bir katılımcı (K8 kodlu katılımcı) tescil verilen gıda ürünlerinin ortalama beş yıl gibi bir süre tescil geçerliliğine sahip olması tavsiyesinde bulunmuştur. Kontrollerin periyodik olarak yapıldığını ancak iklim değişikliği sebebiyle sıklaştırılması ya da yıl sınırlaması getirilerek tescil yenilemesi yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bir katılımcı (K11 kodlu katılımcı) iklim değişikliği gibi önemli bir konunun gündemde sürekli yer almadığını ifade etmiştir. İklim değişikliği hakkında farkındalık seviyesinin artırılması ve proje çalışmalarının sadece AB genelinde kalmayarak yerele de inmesi gerektiğini belirtmiştir. Bir katılımcı (K15 kodlu katılımcı) insanlığın büyük bir gıda krizi ile karşı karşıya kalacağını ifade etmiştir. Coğrafi işaretli gıda ürünlerini stratejik ve yerel ürünler olarak gördüğünü, bu ürünlerin üretimi için tüm aksiyonun alınması gerektiğini belirtmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde coğrafi işaretli gıdaların gastronomide sürdürülebilirliğe olan olumlu etkilerini görmek mümkündür. Tescil aldığı bölge ile kuvvetli bağları bulunan tescillenmiş gıdaların bölgenin gastronomisinin gelecek nesillere korunarak aktarılmasına büyük katkı sağladığı belirtilebilmektedir. Bu çalışma kapsamında İzmir yarımadasında yer alan coğrafi işaretli gıdaların sürdürülebilirliği, iklim değişikliği kapsamında ele alınmış ve gıdaların iklim değişikliğinden olumsuz yönde etkilendiği saptanmıştır. Özellikle kuraklığın tarıma, besiciliğe ve su ürünlerine olumsuz etkileri tespit edilmiştir. Yaşanan aşırı hava olaylarının ve donların coğrafi işaretli gıdaların üretiminde kayıplara sebep olduğu gözlemlenmiştir.

İklim değişikliği sebebiyle Seferihisar mandalinasında don, sulama ve sineklenme sorunu yaşandığı, üretim maliyetlerinin artmasıyla da üreticilerin mandalina bahçelerinin yerine binalar diktiği görülmektedir. Çeşme Kavunu içinde hasat dönemlerinin değiştiği, susuz yetişen bir tür olmasına rağmen yağışların az olması sebebiyle artık sulama ihtiyacı duyulduğu belirtilmiştir. Urla sakız enginarı içinse sulama ve don sorununun temel iklim değişikliği etkileri olduğu ifade edilebilmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda yağış miktarının ve sıklığının değişkenliği sebebiyle ürün yetiştiriciliğinin zorlaştığı ifade edilebilmektedir. Coğrafi işaretli gıdaların sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla iklim değişikliğine uyum ve azaltım konusunda ilgili bakanlıklara, kurum/kuruluşlara büyük rol düşmektedir. Üreticiyi ve tüketicuyu bilgilendirici etkinliklerin/projelerin organize edilmesi, üreticinin teşviklerle üretiminin desteklenmesi ve üretiminin doğruluğunun denetlenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın sonuçları kapsamında aşağıda bazı öneriler yer almaktadır.

Toplumsal ve Sektörel Öneriler;

- İnsanların doğrudan veya dolaylı olarak sebep olduğu iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için çevresel, ekonomik ve sosyal bakımdan birbirini destekleyen yaklaşımlar tasarlanmalıdır.
- İlgili bakanlıklar iklim değişikliğine uyum ve azaltım için ilgili sektörlerle bir araya gelerek politikalar geliştirmeli, program ve hedefler belirlemeli, uygulanması noktasında takibini sağlamalıdır.
- İlgili bakanlıkların yerel üreticileri tarım ve gıdanın önemi konusunda bilinçlendirmeyi amaçlayan çalışmaların sayısı artırılmalıdır. Aynı zamanda üreticiye teşvikler sağlanmalıdır.
- Dijital tarım teknolojilerinin kullanımı artırılmalı ve teşvik sağlanmalıdır.
- Kamu, özel sektör ve akademinin sürdürülebilirlik, coğrafi işaretleme ve iklim değişikliği konularında iş birliklerini arttırması gerekmektedir.

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

- Coğrafi işaretli gıdaların sürdürülebilir şekilde üretimi, gıdanın tescil alması kadar önem taşımaktadır. Bu noktada tescil almış gıda ürününün üretim proseslerine dikkatle uyulmalı, ürünün ayırt edici özelliği kaybolmadan sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.
- Su kaynakları planlamalar dahilinde doğru şekilde kullanılmalıdır. Özellikle tarla sulamalarında su israfını önleyici önlemler alınmalı, denetimler sıklaştırılmalıdır.
- Yağmur suyu hasadı gibi uygulamaların desteklenmesi ve yaygınlaşması gerekmektedir.
- Su ürünleri avcılığında denetimler sıklaştırılmalı, belirlenen yasaklara uyulmalı, uyulmadığı takdirde yaptırımlar sağlanmalıdır.
- Besiciliğin sürdürülebilirliği için üreticinin hayvan sayıları artırılmalı, teşvikler sağlanmalıdır.

Akademik Faaliyetlere Yönelik Öneriler;

- İklim değişikliği ile mücadele noktasında farklı disiplinler koordineli çalışmalar sürdürmelidir.
- Susuz tarım uygulamaları konusunda geçmişte toplumların hangi ürünleri ne şekilde yetiştirdikleri konusunda araştırmalara yoğunluk verilmeli, geleneksel uygulamalar bilimsel açıdan değerlendirilmeye alınmalıdır.
- Araştırmanın evreni ve örneklemini değiştirilerek bölgelerde uygulanıp, karşılaştırmalı çalışmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

Adanacioğlu, H., S., G., ve Ağır, H. B. (2018). Sürdürülebilir Gıda Değer Zinciri Yaklaşımı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tarım ve Doğa Dergisi*. 21, 221-226.

Bucak, T. (2019). *Yiyecek İçecek İşletmeciliği*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Denhez, F. (2007). *Küresel Isınma Atlası*. Çev. Özgür Adadağ. İstanbul: NTV Yayınları.

Esen, Ş. (2016). Bir Farklılaşma Stratejisi Olarak Coğrafi İşaretler ve Türkiye İncelemesi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 7(14): 447-464.

IPCC, “Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli”. (2007). http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_and_data_reports.shtml#1 [IKV, “2020’ye Doğru Kyoto-tipi İklim Değişikliği Müzakereleri- Avrupa Birliği’nin Yeterliliği ve Türkiye’nin Konumu”, 2013, <http://www.ikv.org.tr/images/files/Kyoto.pdf>, (01.12.2022)].

IPCC, “Sentez Raporu”. (2007). https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4_syr_full_report.pdf, (10.12.2022).

İktisadi Kalkınma Vakfı (IKV), 2020’ye Doğru Kyoto Tipi İklim Değişikliği Müzakereleri. (2013). <http://www.ikv.org.tr/images/files/Kyoto.pdf>, (23.02.2015).

Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research, Vol. 8, Issue 1, 2024, 97-123

İklim Değişikliği Bağlamında Coğrafi İşaretli Gıdaların Sürdürülebilirliği

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

İlban, M. O., Savgın, C. U. (2020). Nerede O Eski Mutfaklar. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*. 17(3): 509-523.

Kan, M., Gülçubuk, B., Küçükçongar, M., (2012). Coğrafi İşaretlerin Kırsal Turizmde Kullanılma Olanakları. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 14(22): 93-101.

Kara, K. Ö., Yereli, A. B. (2022). İklim Değişikliğinin Yönetimi ve Tarım Sektörü. *Afet ve Risk Dergisi*. 5(1), 361-379.

Karaburun Kaymakamlığı. (2024). Coğrafya. <http://www.karaburun.gov.tr/cografya>, (25.01.2023).

Kart, N., Saraç, Ö., Pamukcu, H., Sandıkcı, M. (2022). Afyon Sucuğu Üreticilerinin Sürdürülebilir Gastronomi Kapsamında Coğrafi İşaret Tesciline Yönelik Algıları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 24 (1): 381-404.

Kılınç, O., Kılınç, U. (2018). “Yöresel Gastronomik Değerlerin Ürüne Dönüşme Düzeyi: Antalya İl Merkezi Restoran Menüleri Üzerine Bir İnceleme”. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 6/Special Issue. 3, 394-410.

Kök, G. (2022). *Coğrafi İşaretli Gastronomik Ürünlerin Şehir Markalaşmasına Etkileri: Uşak Tarhanası Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mercan, G.O., Üzülmez, M. (2014). Coğrafi İşaretlerin Bölgesel Turizm Gelişimindeki Önemi: Çanakkale İli Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 29(2): 67-94.

Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I-II. Cilt (5. Basım)*. İstanbul: Yayın Odası.

Önçel, S. (2015). Türk Mutfağı ve Geleceğine İlişkin Değerlendirmeler. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. 3(4): 33-44.

Peker, A. E. (2022). *İklim Değişikliği ve Kalkınma*. Çanakkale: Paradigma Akademi Basın Yayın Dağıtım.

Şahin, A., Meral, Y. (2012). Türkiye’de Coğrafi İşaretleme ve Yöresel Ürünler. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*. (2): 90.

Şengül, S., Türkay, O. (2016). Akdeniz mutfak kültürünün gastronomi turizmi bağlamında değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 4(Özel Sayı): 86-99.

Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research, Vol. 8, Issue 1, 2024, 97-123

İklim Değişikliği Bağlamında Coğrafi İşaretli Gıdaların Sürdürülebilirliği

Büşra Nur ATAK, Turgay BUCAK

Taşdan, K., Albayrak, M., Albayrak, K. (2014). Coğrafi İşaret Tescilli Geleneksel Ürünlerde İzlenebilirlik: Ankara İli Örneği. *Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi*, 3: 1292-1300.

Tekelioğlu, Y., Demirer, R. (2008). Küreselleşme Sürecinde Yöresel Ürünler ve Coğrafi İşaretlerin Geleceği. *İGEME'den Bakış Dergisi*. 36: 87-102.

TPMK. (2023). *Çeşme Kavunu Tescil Bilgileri*. <https://ci.turkpatent.gov.tr/cografisaretler/detay/38201>, (13.11.2022).

TPMK. (2023). *Ege Bölgesindeki Şehirlerin Coğrafi İşaretli Ürün Sayıları*. <https://ci.turkpatent.gov.tr/veri-tabani>, (13.11.2022).

TPMK. (2023). *Seferihisar Mandalinası Tescil Bilgileri*. <https://ci.turkpatent.gov.tr/cografisaretler/detay/38102>, (13.11.2022).

Türk Patent ve Marka Kurumu. (2024). <https://ci.turkpatent.gov.tr/sayfa/coğrafi-isaret-nedir>, (25.01.2024).

Türk Patent ve Marka Kurumu (2024), Türkiye'nin Coğrafi İşaretleri, Erişim adresi: <https://ci.turkpatent.gov.tr/>

Türkiye'de İklim Değişikliği ve Tarımda Sürdürülebilirlik. (2017) <https://www.tgdf.org.tr/wp-content/uploads/2017/10/iklim-degisikligi-rapor-elma.compressed.pdf>, (15.12.2022).

WWF, İklim ve Enerji. (2022). https://www.wwf.org.tr/calismalarimiz/iklim_ve_enerji, (25.01.2024).

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yurtseven, H. R. (2011). Sustainable Gastronomic Tourism in Gokceada (Imbros): Local and Authentic Perspectives. *International Journal of Humanities and Social Science*. 1(18): 17-26.